

Міністерство внутрішніх справ України
Одеський державний університет внутрішніх справ

СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ
АДМІНІСТРАТИВНОГО ПРАВА ТА ПРОЦЕСУ

МАТЕРІАЛИ

II Міжнародної науково-практичної конференції

09-10 жовтня 2015 року

Одеса
ОДУВС
2015

УДК 351.74
ББК 67.401.133
С68

Статті друкуються в авторському варіанті.
Оргкомітет дозволив собі лише скорочення
статей, які суттєво перевищували пропоновані обсяги

Стан та перспективи розвитку адміністративного права та
С68 процесу : матеріали II міжнар. наук.-практ. конф., м. Одеса, 09-10
жовтня 2015 р. – Одеса : ОДУВС, 2015. – 182 с.

УДК 351.74
ББК 67.401.133

© ОДУВС, 2015

ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ДІЯЛЬНОСТІ ПІДРОЗДІЛІВ ПОЛІЦІЇ

Коропатов О.М., к.ю.н, доцент, начальник кафедри адміністративного права та адміністративного процесу ОДУВС

На сучасному етапі реформування поліції в Україні необхідно значну увагу приділяти позитивному досвіду діяльності підрозділів поліції іноземних держав. Сьогодні актуальним є пошук та запровадження нових підходів у сфері діяльності поліції, побудови їх якісно нових моделей відповідно до стандартів, принципів і норм, що вироблені світовою спільнотою.

Важливе значення має досвід правоохоронних органів інших країн світу, знання тих явищ, тенденцій та закономірностей, що визначають сучасний стан і перспективи розвитку діяльності різних поліцейських підрозділів [6, с.461]. У своїх наукових працях питання зарубіжного досвіду діяльності поліції розглядали науковці: В.Б. Авер'янов, Г.В. Атаманчук, О.М. Бандурка, І.П. Антонов, А.П. Герасимов, С.С. Коломойцев, Н.П. Матюхіна, В.П. Петкова, Є.Ю.Соболь та інші.

Зарубіжними країнами сьогодні накопичено значний досвід щодо підготовки кадрів для поліцейських служб. Організація діяльності по забезпеченню правопорядку, боротьби із правопорушеннями у кожній країні має свою специфіку й особливості [1, с.691].

Поліція є складовою частиною державного адміністративного апарату. Поліцейське відомство є формацією жорстко централізованою та ієрархічною, управління поліцією Польщі здійснюється за централізованою схемою (Головна комендатура поліції – воєводська комендатура – повітова (районна) комендатура). Поліція Польщі складається з таких галузевих служб: кримінальної, превентивної і сприяючої (допоміжної) діяльності поліції. У структурі поліції функціонує також судова поліція, повноваження та засади організації якої визначаються Міністром внутрішніх справ і адміністрації за погодженням з Міністром юстиції [3, с.602].

Що стосується сучасної системи поліцейських органів Великобританії, то вона включає поліцейські департаменти графств, транспортну поліцію, поліцію Північної Ірландії. Офіційні назви поліцейських органів: повноважна поліція в 51 місцевому відділенні на території Англії, Уельсу, Шотландії; королівська поліція Ольстера в Північній Ірландії; Лондонська поліція в столиці Великобританії. Статус поліцейської служби цивільний, службовці несуть службу у форменому або у цивільному одязі, але практично без зброї, окрім Ольстера [6, с.463].

Всі поліцейські органи входять до системи МВС, проте для поліції Великобританії характерна децентралізація. Характерною особливістю британської поліцейської системи є також те, що всі працівники британської поліції (від констебля і вище) наділені відповідними правами в частині досудового розслідування кримінальних справ. Окремого органу чи посадової особи, спеціально призначених для виконання цієї функції, у британській поліції немає. Поряд із поліцією досудове розслідування мають право також вести по окремих категоріях справ співробітники королівської митної служби Великобританії.

Окремо слід сказати про поліцейські функції коронерів – чиновників, які поєднують суддівські та слідчі функції. Коронери проводять дізнання з обмеженого кола справ: у випадках виявлення трупа зі слідами фізичних ушкоджень чи за фактом смерті при загадкових обставинах, підозрах у підпалі, внаслідок аварії тощо. [4, с.30]. Усі поліцейські формування країни поділяються на дві категорії: загальні та спеціалізовані поліцейські сили. Загальні поліцейські сили є органами місцевої влади, до них належать: поліцейські формування графств, міських поселень, столична лондонська поліція, об'єднані поліцейські формування. На регіональному рівні поліцейські сили поділяються на ряд територіальних операційних одиниць. Звичайно зона обслуговування такої поліцейської одиниці складається із кількох районів обходу або декількох селищ у сільській місцевості [4, с.45]. У складних умовах радикального реформування системи поліції України досить корисним може стати досвід поліції Німеччини. Німецька поліція визнається фахівцями як своєрідний еталон організації та практичної реалізації правоохоронної діяльності. Вона є органом державної виконавчої влади, який вдало поєднав кращі традиції поліцейської служби з новітніми досягненнями, пов'язаними з побудовою правової, демократичної, соціально орієнтованої держави. Німеччина є федеративною державою, що обумовлює відповідну побудову правоохоронних органів країни. Федеральний уряд Німеччини відповідальний за стан правопорядку поділяє за урядами земель, які згідно з Конституцією 1949 року мають власні поліцейські сили [1, с.729].

Сучасну систему правоохоронних органів Німеччини складають: органи юстиції (федерального і земельного рівнів); поліцейські служби 16 федеральних земель; федеральні поліцейські відомства; федеральне митне відомство; ор-

гани охорони Конституції (Федеральне відомство охорони Конституції підпорядковується МВС ФРН). Управління поліцією здійснюється за напівцентралізованою системою, характерною ознакою якої є обмеження повноважень центральних органів поліцейського управління по відношенню до земельних поліцейських формувань. Поліція ФРН працює в складі Міністерства внутрішніх справ, яке має компетенцію значно ширшу від МВС інших країн. Фактично МВС ФРН контролює всі основні сфери внутрішнього життя країни. Поліція Німеччини поділяється на: поліцію громадської безпеки та громадського порядку; поліцію готовності; кримінальну поліцію [5, с.96]. Поліція громадського порядку є найбільш чисельним видом поліцейських сил ФРН. Вона нараховує близько 160-165 тис. осіб. Поліцію готовності створено у 1957 році. Поліція готовності – це вид мобільних сил німецької поліції. Вона являє собою організовані та укомплектовані за єдиним принципом підрозділи, котрі організаційно самостійні й дислокуються в казармах. Кожна федеральна земля, залежно від своїх розмірів, має від одного до семи загонів, які у свою чергу поділяються на сотні, взводи та групи. Якщо в одній федеральній землі декілька загонів, то вони підпорядковані одному директору (або президії). Для надання підтримки органам поліції цієї землі, іншій федеральній землі або федерації в цілому поліція готовності використовується виключно цивільними підрозділами. Підрозділи поліції готовності діють за вказівкою Міністра внутрішніх справ (сенатора з внутрішніх справ) відповідної землі. Федеральна кримінальна поліція як спільна служба федерації і земель створена у 1951 р. для боротьби з кримінальною злочинністю на території країни. Кримінальна поліція представлена насамперед земельними відомствами з кримінальних справ (ЛКА). ЛКА здійснюють безпосереднє керівництво діяльністю кримінальної поліції й підпорядковуються міністрам внутрішніх справ (сенаторам з внутрішніх справ) земель. Вони є органами збору та обробки інформації з усіх питань оперативно-розшукової діяльності, співпрацюють з федеральним відомством кримінальної поліції при розслідуванні особливо важливих справ (державна зрада, підробка грошей, торгівля наркотиками, вбивства, грабежі тощо), здійснюють у більшості земель контроль за підлеглими підрозділами. Говорячи про поліцейське управління, слід зазначити, що найвищою його ланкою є міністерство внутрішніх справ, яке очолює міністр або сенатор. Середній рівень органів поліції у більшості земель утворюється урядовою президією або окружним (районним урядом). Нижній рівень органів поліції принципово створюється на рівні міст і районів. Вони мають різні назви: поліцейські президії, поліцейські дирекції, районні поліцейські органи [4, с.44]. Службові ділянки кримінальної поліції розбиті на комісаріати. Для вирішення спеціальних завдань використовуються спеціальні комісії. Загальна характеристика основних напрямів діяльності поліції сучасної Німеччини та їх аналіз вказують на те, що після об'єднання двох державних утворень ФРН та НДР, двох систем з різним державним устроєм та політичним режимом, органи поліції Німеччини зазнали певних змін.

З усього вищесказаного можна зробити висновок про те, що аналіз діяльності поліцейських підрозділів іноземних країн може бути корисним для України як держави, що прагне до європейської інтеграції. Необхідно звернути увагу на те, що кожна з поліцейських систем має свою індивідуальну історію розвитку та свою специфіку, тому застосовувати іноземний досвід в діяльності поліції України необхідно з урахуванням національного менталітету.

Література:

1. Бандурка О. М. Теорія і практика управління органами внутрішніх справ України : монографія / О. М. Бандурка. – Х. : НУВС, 2004. – 780 с.
2. Губанов А. В. Полиция зарубежных стран. Организационно-правовые основы, стратегия и тактика деятельности / А. В. Губанов. – М. : МАЭП, 1999. – 286 с.
3. Білоконь М. В. Державне управління у сфері охорони громадського порядку : монографія / М. В. Білоконь. – Х. : НУВС, 2004. – 700 с.
4. Матюхіна Н. П. Поліція Великобританії: сучасні тенденції розвитку та управління : монографія / Н. П. Матюхіна // за заг. ред. д-ра юрид. наук, проф. О. М. Бандурки. – Х. : Консум, 2001. – 131 с.
5. Антонов И. П. Полиция Германии: История и современность / И. П. Антонов. – М., 2000. – 144 с.
6. Герасимов А. П. Местное самоуправление и местная полиция во Франции / А. П. Герасимов. – М., 1992. – 125 с.
6. Соболев С.Ю., Коломойцев С.С. Досвід організації та діяльності поліції провідних країн Європи /С.Ю.Соболев, С.С.Коломойцев. – Форум права. – 2010. №2. –461-466с.